

ЗБАГАЧЕННЯ АКТИВНОГО СЛОВНИКА ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(Руденко Т. І., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Лопатіна Г. О., кандидатка педагогічних наук, доцентка)
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Проблема збагачення активного словника дітей з порушеннями мовлення в процесі ігрової діяльності є актуальною, оскільки вона стосується значної кількості дітей, які мають різні порушення мовлення. Недостатній рівень активного словника може призвести до труднощів у спілкуванні, навчанні та адаптації до соціального середовища (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Г. Лопатіна та ін.). Збагачення активного словника через ігрову діяльність є ефективним методом корекції порушень мовлення, що може покращити якість життя дітей з такими порушеннями (Н. Базима, О. Мартиненко, Н. Пахомова та ін.) [1, 2].

Збагачення активного словника дітей з порушеннями мовлення є важливою складовою процесу розвитку мовлення у дітей з особливостями розвитку [4]. Для досягнення цієї мети необхідно *враховувати вік та індивідуальні особливості дитини*. Наприклад, якщо дитина має проблеми зі звуковим сприйняттям, то можна використовувати ігри зі звуковими ефектами, які допоможуть їй краще розрізняти звуки.

У проведенні ігор з дітьми з порушеннями мовлення важливо створити атмосферу довіри та співпраці, де дитина буде відчувати підтримку та розуміння. Це допоможе їй краще взаємодіяти з оточуючими та розвивати свої комунікативні навички. Також важливо відмітити, що збагачення активного словника повинно бути *поступовим та систематичним процесом, спрямованим на розвиток мовлення в цілому*. Це означає, що діти повинні вчитися не тільки нових слів, а й вміти правильно використовувати їх у мовленні. Для цього *важливо розвивати у дітей навички сприйняття та розуміння мовлення*, а також навички висловлювання думок та ідей з використанням різноманітних методів та прийомів для збагачення активного словника.

Формування активного словника у дітей з порушеннями мовлення є складним процесом, який вимагає індивідуального підходу та тривалого часу. Діти з порушеннями мовлення можуть мати проблеми з розумінням та вживанням слів, що може вплинути на їх соціальну та академічну успішність.

Однією з особливостей формування активного словника у дітей з порушеннями мовлення є необхідність використовувати спеціальні методики та ігри, щоб зробити процес навчання цікавим та зрозумілим для дитини. Такі методики можуть включати в себе використання карток зі словами, римівок, пісень та ігор зі словами.

Для дітей з порушеннями мовлення також важливо мати можливість використовувати нові слова в різних контекстах та ситуаціях. Наприклад, дитина може вчитися нові слова, пов'язані зі своїми інтересами, такими як іграшки, тварини, їжа тощо, а потім використовувати їх у розмовах з іншими дітьми або дорослими.

Для досягнення успіху у формуванні активного словника у дітей з порушеннями мовлення також важливо мати відповідну підтримку від батьків та вчителів, які можуть допомогти дитині розуміти нові слова та використовувати їх у різних ситуаціях, а також створювати сприятливу атмосферу для навчання та розвитку мовлення.

Ігрова діяльність є одним з найефективніших способів збагачення активного словника дітей з порушеннями мовлення. Гра допомагає дітям зрозуміти значення слів та навчитися їх правильно вживати. Під час ігрової діяльності діти з порушеннями мовлення можуть використовувати нові слова та вирази, яких вони навчилися, взаємодіючи з іншими дітьми та дорослими. Це допомагає збільшити їх словниковий запас та покращити комунікативні навички.

Ігрова діяльність може бути різноманітною: від ігор з м'ячем та іграшками до рольових ігор та ігор з карточками зі словами. Важливо, щоб гра була цікавою та захоплюючою для дитини, тоді вона буде більш активною та зацікавленою у вивченні нових слів та виразів. Наведемо приклади деяких видів ігор, які можуть допомогти збагатити словник дитини:

1.Словники: це ігри, які вимагають знаходження слів, які відповідають певним критеріям. Наприклад, гравці можуть шукати слова з певною кількістю літер або слова, які починаються на певну літеру.

2.Кросворди: це ігри, які вимагають від гравців знаходження слів, які відповідають певним описам. Гравці повинні знайти слова, які відповідають на запитання, які подані в кросворді.

3.Вісімка: це гра, в якій гравці повинні описати слово, яке знаходиться на картці, використовуючи тільки вісім слів. Ця гра допомагає гравцям збагачувати свій словник та вдосконалювати навички опису.

4.Шаради: це ігри, в яких гравці повинні відгадати слово, яке зашифровано або описано у вигляді загадки. Ці ігри допомагають розвивати логічне мислення та збагачувати словник.

5.Словесні головоломки: це ігри, в яких гравці повинні відгадувати слова, які пов'язані з певною темою або мають певну спільну рису. Ці ігри допомагають збагачувати словник та розвивати креативність.

Загалом, ігри є чудовим способом для збагачення активного словника. Вони допомагають розвивати навички мовлення, логічне мислення та креативність.

Особливості проведення ігор з дітьми з порушеннями мовлення полягають у врахуванні особливостей комунікації з такими дітьми. Вони можуть мати проблеми з розумінням мовлення, вимовою слів, формуванням речень та іншими аспектами мовленнєвого розвитку. При проведенні ігор з такими дітьми потрібно використовувати спеціальні методики та матеріали, які допоможуть їм краще розуміти завдання та взаємодіяти з іншими дітьми [5]. Наприклад, можна використовувати ігри з картками з малюнками, де дитина повинна описати зображення, або ігри-розваги, де дитина повинна виконувати певні дії за словесними командами. Цікаво дітям брати активну мовленнєву участь в іграх-інсценівках, ляльками на руку, з халабудами, лабіринтами та гамаками, іграх зі світлом, сенсорними матеріалами, як-то піна, кінетичний пісок, желе, вода тощо [3].

Таким чином, ігрова діяльність є важливим засобом збагачення активного словника дітей з порушеннями мовлення. Вона допомагає покращити комунікативні навички та забезпечує дитині можливість взаємодіяти з іншими дітьми та дорослими, що сприяє її загальному розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриш Н. В., Лопатіна Г. О. Пізнавальні діалоги з дошкільниками. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2009. № 2. С. 46-52.
2. Гавриш Н. В., Лопатіна Г. О., Чернікова І. К. Пізнавальні діалоги з молодшими школярами. *Науковий вісник Донбасу*. 2011. № 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2011_1_4.pdf
3. Лопатіна Г. О. Методичні основи системи спілкування за допомогою обміну картками. *Наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наук. праць*. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. №27 С. 110-114.
4. Лопатіна Г. О. Становлення мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2019. № 4. С. 254-259.
5. Kruty, K., Kurinna, S., Zhuravlova, L. et al. (2021). Developing Grammatical Competence in Preschoolers. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(3), 20-37.